

Riksdagens protokoll

1999/2000:67

Onsdagen den 16 februari

Protokoll
1999/2000:67

Kl. 9.00 – 10.46
13.00 – 13.31

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 februari.

2 § Anmälan om inkommen uppteckning från EU-nämndsammanträde

Talmannen anmälde att uppteckning från EU-nämndens sammanträde fredagen den 21 januari 2000 inkommit.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1999/2000:50 till finansutskottet

Föredrogs
Motion
1999/2000:Ub16 av Bo Lundgren m.fl. (m)
Situationen i grundskolan – väckt enligt 3 kap. 15 § RO med anledning av händelse av större vikt

Anf. 1 BEATRICE ASK (m):

Fru talman! För drygt en vecka sedan presenterade Skolverket sin senaste rapport om skolan i siffror. Än en gång får vi veta att en stor andel av eleverna lämnar grundskolan utan att ha nått de grundläggande nationella kunskapsmålen. Andelen elever som inte blivit godkända i ett eller flera ämnen har t.o.m. ökat från 20,4 % våren 1998 till 22,7 % våren 1999. En utveckling åt helt fel håll, säger man i officiella uttalanden från myndigheten.

Också andelen elever som inte är behöriga till gymnasiets nationella program har ökat. Nära 10 % av eleverna har inte de förkunskaper som studierna kräver.

På torsdag anordnas en särskild debatt här i riksdagen om denna rapport. Också i höstas hade vi på initiativ av oss moderater en debatt. Vi moderater anser att det är bra att den här frågan diskuteras. Grundskolan

är vårt ansvar och vårt intresse. Men det räcker inte att prata. Riksdagen, som stiftat skollag och som lagt grunden till de nationella kunskapsmålen, måste också agera med anledning av de anmärkningsvärt dåliga resultaten och den utveckling som nu sägs gå åt helt fel håll i grundskolan.

På sakliga grunder står det klart att klyftan mellan de nationella mål som vi slagit fast och arbetat med och resultaten är alltför stor. Den ambitionshöjning som skolreformen i början av 90-talet syftade till var allvarligt menad från riksdagen och får inte tappas bort.

Skolverket visar också att klyftorna mellan kommunerna och mellan olika skolor har ökat. Det handlar inte om skillnader mellan kommunala och fristående skolor. Även i friskolorna är resultaten helt otillräckliga.

Om alla barn ska få en likvärdig utbildning, vilket vi har slagit fast i den här kammaren, krävs det insatser för att minska de kunskapsklyftor som nu ökar. Vi kan inte vänta på en socialdemokratisk regering som sitter fast i det gamla och inte vill se problemen.

Det finns många exempel i de här rapporterna, och de är dramatiska och nya i sina besked. Men det är ju en mycket allvarlig sak att 40 % av pojkarna med utländsk bakgrund – nästan varannan kille – inte når målen. Vart leder det för individerna, för samhället och för vår demokrati? Vart leder det när pojkarna gör ordentligt sämre resultat än vad flickor gör?

Fru talman! I den framlagda motion som nu ska beredas – jag hoppas i varje fall det – i laga ordning förordar vi moderater en nationell handlingsplan för grundskolan. Vi anser att regeringen måste komma till oss i riksdagen med konkreta förslag till åtgärder för att vända utvecklingen snabbt.

Vårt yrkande innebär att vi vill ha en snabb insats för att rädda de tusentals och åter tusentals barn och ungdomar som just nu riskerar att slås ut. Det går inte att bara prata. Elever och föräldrar måste få konkreta besked om varje individs studieresultat utifrån den här larmrapporten, och det snabbt. Många är oroliga och vill veta vad som gäller deras barn. Krafttag för att lyfta resultaten fort kräver nog också föräldrarnas hjälp.

Regeringen måste också snabbt tydliggöra vilka regler som ska gälla för åtgärdsprogram för dem som riskerar att lämna skolan utan betyg. Vi måste ställa krav på skolans professionella att ge de här eleverna allt stöd som behövs.

Fru talman! Jag ser fram emot beredningen av den här motionen. Till sammans med arbetet utifrån Riksdagsrevisorernas rapport om Skolverket och skolans utveckling, som just nu finns i utbildningsutskottet och som berör delvis andra frågor än de som vi tar upp i motionen, är detta en möjlighet för riksdagen att ta nödvändiga initiativ för kvalitet i grundskolan. Jag anser att det är vårt ansvar som folkvalda.

Motionen hänvisades till utbildningsutskottet.

Föredrogs och hänvisades
Motioner
1999/2000:T6–T10 till trafikutskottet

4 § Statens ägande i Celsius AB

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU9
Statens ägande i Celsius AB (prop. 1999/2000:29).

Prot.
1999/2000:67
16 februari

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 9 §.)

5 § Regler om företagskoncentration

*Regler om
företagskoncentration*

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU8
Regler om företagskoncentration (prop. 1998/99:144).

Anf. 2 STEFAN HAGFELDT (m):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen, som jag också så småningom kommer att begära votering om.

De flesta av de förslag till förändringar i konkurrenslagens regler om företagsförvärv som framläggs i propositionen är bra. Regelverket har stor betydelse för att motverka att det uppkommer företagskoncentrationer som hämmar konkurrensen på ett sätt som är skadligt i ett långsiktigt samhällsperspektiv. En effekt av ändringarna är att det blir likartade prövningsregler för företagskoncentrationer med EG-dimension och sådana som enbart berör den svenska marknaden. Detta är givetvis bra.

Fru talman! På en punkt är inte förslaget tillfyllest. Jag saknar förslag om att prövningen av företagskoncentrationer måste bli snabbare och effektivare. Det tar i dag alldeles för lång tid om en prövning av koncentrationen ska äga rum.

Ett skrämmande exempel på utdragen rättslig prövning är Optirocs förvärv av Stråbruken från NCC. Konkurrensverket bedömde efter en särskild prövning att förvärvet av aktierna i Stråbruken borde förbjudas. Såväl tingsrätten som Marknadsdomstolen meddelade dock efter prövning att de inte hade några invändningar mot förvärvet. Tidsåtgången efter det att Optiroc hade träffat avtal med säljaren om det aktuella förvärvet blev genom detta förfarande nästan 15 månader. Denna försening av genomförandet av förvärvet kostade Optiroc 75 miljoner kronor. Detta är givetvis helt orimligt.

Vid förvärv är behovet av snabba besked av allra största vikt. De inblandade företagen får dyrt betala för uteblivna synergieffekter och tappad konkurrenskraft. Nödvändiga investeringar måste skjutas på framtiden samtidigt som samordningsvinster fördröjs, vilket medför att konkurrenskraft tappas. Osäkerheten vid en utdragen koncentrationsprövning kan också medföra att kompetent arbetskraft söker sig ifrån företagen samtidigt som kunder kan komma att söka andra säkrare leverantörer. En utdragen prövning kan också medföra att samhällsnyttiga och nödvändiga koncentrationer inte blir av därför att företagen vill undvika en utdragen process.

Allt detta har jag tagit upp i en motion som ligger till grund för reservationen i utskottets betänkande. För att få till stånd en snabbare och

effektivare prövning föreslår vi att Stockholms tingsrätt slopas som instans för frågor om företagskoncentration och att dessa frågor därigenom får prövas endast av Marknadsdomstolen. Ur rättssäkerhetssynpunkt finns det inga hinder för att det i fortsättningen bara blir två instanser som prövar ärendena. När Konkurrensverket tar ställning till om verket hos Marknadsdomstolen ska yrka att en koncentration förbjuds eller en part åläggs en konkurrensfrämjande åtgärd ska verket utföra en samlad bedömning av samtliga omständigheter som talar till förmån respektive nackdel för ett åläggande. Som framhålls i motionen blir Marknadsdomstolens prövning i realiteten en överprövning av Konkurrensverkets beslut att väcka talan med anledning av en anmälan om en företagskoncentration.

Fru talman! Regeringen bör sålunda utarbeta ett kompletterande förslag till ändring av konkurrenslagen i enlighet med vad som står i reservationen. Jag yrkar som sagt bifall till reservationen.

Anf. 3 INGER STRÖMBOM (kd):

Fru talman! Förslaget till nya regler om företagskoncentration är en anpassning av lagstiftningen till EG-rätten och innebär en utvidgning från begreppet företagsförvärv till begreppet företagskoncentration. Reglerna blir lika för inhemska företagskoncentrationer och företagskoncentrationer inom gemenskapen. Det är bra, menar vi kristdemokrater.

Men på en punkt brister regeringens förslag. Den gäller instansordningen för prövning av företagskoncentrationer. Vi är förvånade över att regeringen och dess stödpartier inte visar en större förståelse för verkligheten och för företagets situation. Det är viktigt att prövningsrätten sker någorlunda snabbt, eftersom en utdragen process skadligt påverkar verksamheten i företagen, deras konkurrenskraft och deras ekonomi. Det är inte rimligt att man ska behöva vänta ett år, eller kanske t.o.m. 1 ½ år, på att ärendet ska få sin slutliga prövning i Marknadsdomstolen, med den förlamning av verksamheten som väntan innebär. Tid är nämligen pengar. I affärssammanhang kan tid vara väldigt mycket pengar.

Vi står därför bakom reservationen tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet. Konkurrenslagen bör ändras så att Stockholms tingsrätt slopas som instans för frågor om företagskoncentration och så att dessa frågor därigenom prövas endast av Marknadsdomstolen.

Mot detta kan anföras att det minskar rättssäkerheten. Men i vårt förslag får Konkurrensverket ett ännu större ansvar för att göra en genomgående bedömning innan man beslutar sig för att väcka talan. I dag har verket två möjligheter, men med vårt förslag får verket en möjlighet att pröva ärendet rättsligt, och på så sätt måste man ju helt enkelt göra en ordentlig bedömning redan från början.

Många instanser och ett utdraget tidsförlopp är inte garanterat mera rättssäkert än en snabbare prövning där man har minskat med en instans.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 4 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Jag är den tredje talaren på samma tema. Vi ska diskutera regler för prövning av företagskoncentration. Även jag och Folkpartiet står bakom den reservation som finns i betänkandet.

Flera fall har visat att den nuvarande instansordningen inte längre är ändamålsenlig. Att ha väntetider på upp till 1 ½ år är inte godtagbart ur allmän synvinkel, och inte sätter det rättssäkerheten för företagen i något bättre ljus. Nödvändiga investeringar kan skjutas på framtiden, och eventuella samordningsvinster fördröjs. Det sista kan faktiskt vara det helt avgörande för om en affär ska anses vara värd att göra eller ej.

I den nyligen havererade Telia–Telenor-affären var faktiskt synergi- och samordningsvinster t.ex. en av hörnpelarna för varför man över huvud taget föreslog denna affär. Nu kapsejsade den affären av andra skäl, vilket var tur i sig.

Osäkerheten kan också få till följd att kompetent arbetskraft och även kunder söker sig till andra leverantörer. Det är därför bra, tycker vi, att tingsrätten slopas som instans för prövning. Det blir bra för själva saksfrågan och för företagen, men det är också bra för att lätta på tingsrätternas arbetsbörda, som är enorm. Det kommer att minska väntetiderna och öka kvaliteten också i de här delarna av rättsapparaten, vilket är en positiv sidoeffekt.

Vad gäller frågan om företagskoncentration är det ju Konkursverket som har till uppgift att göra en samlad bedömning av allt som talar för eller emot en anmälan till Marknadsdomstolen, och det blir därför i realiteten även i fortsättningen en prövning i två steg, men med tidsvinster och ökad rättssäkerhet som följd.

Fru talman! Därmed yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 5 ANNE LUDVIGSSON (s):

Fru talman! Riksdagen behandlar i dag näringsutskottets betänkande NU8, *Regler om företagskoncentration*. I betänkandet behandlas regeringens proposition om ändringar i bl.a. konkurrenslagens regler om företagsförvärv. Ändringarna innebär att kontrollen ska avse företagskoncentration i stället, vilket är ett vidare begrepp än företagsförvärv, och regelförändringen är, som vi har hört tidigare också, en anpassning till EG-rätten.

Det finns flera saker i den här propositionen. Det föreslås en förenkling i anmälningsreglerna genom att man tar bort anmälningsskyldighet för företagskoncentrationer i utlandet som inte har betydelse för svenska konkurrensförhållanden. Vidare föreslås förbättringar i kontrollsystemet för att uppnå ökad effektivisering, rättssäkerhet och också genomströmning av anmälda ärenden. För att göra detta möjligt behövs förändringar i sekretesslagen. Förslagen innebär alltså att det blir tydligare och enklare regler på det här området, vilket är mycket positivt.

Fru talman! När det gäller reservationen och motionen från Moderaterna m.fl. om ändringar i instansordningen för prövningar av företagskoncentrationer har vi socialdemokrater i utskottet en annan uppfattning. Moderaternas förslag innebär som vi har hört att Stockholms tingsrätt ska slopas som instansordning och att Marknadsdomstolen ska vara första och enda instans som prövar Konkursverkets talan. Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att den nuvarande instansordningen bibehålls. Frågor om företagskoncentrationer gäller bedömningar av en annan karaktär än som rör just förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning. Prövningar av företagskoncentrationer kan ha särskild principiell och praktisk betydelse när det gäller

Prot.
1999/2000:67
16 februari

*Regler om
företagskoncentration*

strukturomvandlingar av näringslivet. Därför finns det tunga skäl som talar för att dessa mål ska prövas i två instanser, som då enligt socialdemokraternas uppfattning bör vara två domstolar.

Fru talman! Vi socialdemokrater är väl medvetna om vikten av en snabb handläggning av företagskoncentrationsärenden. Som vi skriver i betänkandet förutsätter vi att regeringen följer utvecklingen av handläggningstiderna och vid behov återkommer till riksdagen i frågan.

Väsentligt i de här delarna är också att man nu ska försöka med förhandskontakter med Konkursverket inför planerade förvärv. Detta kan förhoppningsvis göra att det inte blir så många mål som hamnar i Marknadsdomstolen. Därför behöver vi också göra denna förändring i sekretesslagen.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets hemställan i betänkandet och avslag på reservationen.

Avslutningsvis, fru talman, har jag en fråga till Stefan Hagfeldt. Hur tänker han angående Marknadsdomstolens framtid? I justitieutskottets betänkande JuU4 som vi behandlade här i riksdagen för några veckor sedan säger Moderaterna:

”Särskilt angeläget är det att avskaffa Marknadsdomstolen som till höga kostnader avgör ett begränsat antal mål och ärenden.”

Jag förmodar – ja, jag vet – att Stefan Hagfeldt står bakom reservationen i det ärendet. Hur stämmer det med Moderaternas motion i dagens ärende om att Marknadsdomstolen ska vara första och sista instans som prövar Konkursverkets beslut?

Anf. 6 STEFAN HAGFELDT (m) replik:

Fru talman! Anne Ludvigsson säger att hon är väl medveten om att det behövs en snabbare hantering. Det är naturligtvis vackra ord, men det förslag som nu föreligger innebär ju ingen snabbare hantering.

Om det hela ska prövas av tre instanser kommer det att ta nästan 1 ½ år, och det är helt orimligt. Vad vi moderater har sagt och säger i dag är att det räcker med att två instanser synar ett sådant här ärende. Om Marknadsdomstolen skulle tas bort i framtiden får man naturligtvis se till att det fortfarande finns två instanser som kan handlägga ett sådant här ärende.

Vad vi reagerar mot är att det finns tre olika instanser – först Konkursverket, sedan Stockholms tingsrätt och sedan Marknadsdomstolen. Detta gör att det inte fungerar i verkligheten. Då måste man göra någonting, fru talman!

Anf. 7 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Fru talman! Som jag sade förut är vi väl medvetna om detta. Men samtidigt ser vi riskerna med att ta bort något, så att ärendena inte prövas i två domstolar. Min och Socialdemokraternas förhoppning är att i och med de andra förändringar som vi också gör så behöver inte handläggningstiderna bli så långa. Långa handläggningstider är naturligtvis något väldigt olyckligt, som vi inte ska ha.

Anf. 8 STEFAN HAGFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag måste konstatera att så länge det finns tre olika instanser blir det, om alla prövar ärendena, en handläggning som tar betyd-

ligt längre tid än ett år. Det gör att det hela blir orimligt. Vi lever ju i en verklighet, och de företag som är berörda kommer att dra sig för nödvändiga koncentrationer om de vet att det hela kan ta så här lång tid.

Vi borde vara överens i näringsutskottet om att vi ska underlätta för företagen att driva sin verksamhet på ett rationellt sätt i stället för att göra det nästan omöjligt, som i det här fallet.

Anf. 9 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Fru talman! Vi vill företagens bästa i näringsutskottet – det vill också socialdemokraterna där.

Men det finns även andra saker som man måste ta hänsyn till. Precis som vi säger kan just den här delen av företagskoncentrationer ha en särskild praktisk betydelse när det gäller strukturomvandlingar i näringslivet. Därför har vi sagt att vi vill att detta prövas i två instanser.

Anf. 10 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Oenigheten i betänkandet gäller antalet instanser vid behandling av frågor om företagskoncentration.

Det gäller naturligtvis, som i så många andra sammanhang, att hitta den rimliga balansen mellan företags intresse av snabbhet i processen och samhällets intresse av att kunna stoppa eller minimera risk för företagskoncentration.

I reservationen som finns anser man att det räcker med en instans utöver Konkurrensverket. Man vill framför allt ha en snabbare hantering. Från vår sida anser vi att försiktighetsprincipen bör gälla. När de sällsynta fallen av misstänkt företagskoncentration uppträder är det nog bra att det finns två instanser.

Det som Anne Ludvigsson har uppmärksammat om att den borgerliga oppositionen lägger fram olika förslag vid olika tillfällen är intressant. Dels skriver man en reservation där man vill slopa Stockholms tingsrätt i det här fallet, dels en reservation vid ett annat tillfälle där man vill ta bort Marknadsdomstolen. Det är något slarvigt.

Från Vänsterpartiets sida tycker vi naturligtvis att processen i arbetet med företagskoncentration inte får bli alltför utdragen i tid. Man bör dock tills vidare pröva en oförändrad instansordning. Vi yrkar därför bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 9 §.)

Prot.

1999/2000:67

16 februari

Regler om

företagskoncentration

6 § Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 1999/2000: MJU6
Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling (skr. 1999/2000:13).

Anf. 11 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Jag ber först att få yrka bifall till reservation 2 som är fogad till betänkandet.

Egentligen hade det väl funnits anledning att föra en ganska omfattande debatt om just de här frågorna. I skrivelsen behandlas nämligen väldigt mycket av miljöpolitik utifrån begreppet ”det hållbara Sverige”. Jag tänker inte gå in på alla dessa områden utan egentligen bara hänvisa till skrivningen i reservation nr 2. Det gör jag helt enkelt därför att väldigt många av de frågor som beskrivs både i skrivelsen och i betänkandet kommer upp framför allt i samband med det miljöarbete som pågår inte minst i Miljömålskommittén, men även i andra sammanhang. Detta står också i betänkandet. Det gäller sådant som vi kommer att få debattera här i kammaren inom en inte alltför avlägsen framtid.

När det gäller reservation 2 är det ju känt att vi bl.a. från moderat håll har varit kritiska till skrivningarna och rättsläget angående rätten att bedriva kommersiell verksamhet på annans mark. Denna fråga aktualiserades i samband med att kammaren antog den nuvarande miljöbalken.

Vi menar att den nuvarande principen strider mot två viktiga huvudregler. Den första huvudregeln den strider mot gäller äganderätten. Det faktum att man enligt nuvarande gällande lag kan bedriva kommersiell verksamhet på annans mark utan markägarens tillstånd – ja, t.o.m. om markägaren är klart negativ till att verksamheten bedrivs – strider enligt vår uppfattning klart mot värnandet av äganderätten.

Det konfiskerar faktiskt också äganderätten. Det innebär nämligen att någon annan kan komma på vederbörandes mark och bedriva verksamhet som ägaren själv egentligen skulle kunna och skulle vilja bedriva. Då är frågan: Vem har rätten? Enligt nuvarande ordning är det bara länsstyrelsen som ska pröva huruvida verksamheten är möjlig endast utifrån miljöhänsyn, och inte utifrån miljöhänsyn och hänsyn till äganderättens okränkbarhet.

Denna regel främjar ju inte heller en hållbar utveckling – utan kanske tvärtom. Det kan ju mycket väl vara så att ägaren känner till miljövärden på sin egen mark som han eller hon skattar väldigt högt ur hållbarhetssynpunkt, men som länsstyrelsen och den som bedriver verksamheten inte känner till. Därför kommer också värden att fördärvas i och med det faktum att man inskränker äganderätten.

Det är detta som är syftet bakom reservation nr 2. Nu ska ju miljöbalansen utvärderas. Jag förutsätter att de här frågorna också kommer att tas upp i det arbetet. Men vi menar att det redan nu finns skäl för riksdagen att fatta ett annat principbeslut i den här frågan. Vi tycker att det är lite besynnerligt att vi inte kan få en riksdagsmajoritet bakom detta mycket rimliga krav att man ska kombinera ett värnande av äganderätten med ett värnande av en hållbar utveckling och viktiga miljövärden.

Fru talman! Jag yrkar än en gång bifall till reservation nr 2.

Anf. 12 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd):

Fru talman! Kan klimatuppvärmningen redan spåras tydligt i naturen? Kommer florin och faunan att förändras omvälvande? Det är klart att vi kan tycka att vi debatterar detta ofta, och det kommer ju upp i flera omgångar framöver. TT tog i går upp de frågor som jag ställde nu.

Medeltemperaturen i Europa har stigit med 0,8 grader de senaste 100 åren. Det kan tyckas att det inte är så mycket. Ändå verkar många fåglar och fjärilar ha dragit stora fördelar av detta. Ökad nederbörd vintertid i vissa områden har gett större snödjup som ger hovdjuren problem, vilket inneburit att de minskar i antal. Men utvecklingen är inte entydig. Detta kan bero på annat än en långsiktig förändring av klimatet. Forskarna är inte eniga. Många forskare framhåller att klimatet aldrig varit konstant. Man anser att det är omöjligt att över huvud taget säga om den nuvarande utvecklingen är början på en radikal omstötning av naturen eller om det bara rör sig om anpassningar. Numera har vi metoder att mäta klimatförändringar, men det behövs ju oerhört långa jämförelseperioder, och det har vi inte alls tillgång till.

Chefen för Worldwatch Institute, Lester Brown, presenterade i går här i Stockholm den årliga rapporten *Tillståndet i världen* som nu har översatts till svenska. Rapporten tar upp flera globala hot. Ett hot är att koldioxidutsläppen från eldning med fossila bränslen som kol och olja ständigt ökar. Det har höjt koldioxidhalten i atmosfären med nära 4 %. De senaste 30 åren har jordens medeltemperatur ökat med 0,44 grader. Det är återigen små förändringar, men små förändringar som faktiskt kan ge ganska stora effekter i naturen och för klimatet.

Problemet är verkligen problematiskt. Vi vet ännu inte om problemet existerar. Och när vi en dag konstaterar att problemet verkligen finns och befarade hot blev verklighet, går det kanske inte längre att åtgärda.

Det här utmanar till fullo vår pedagogiska förmåga att få folk i gemen att ställa upp på åtgärder som kan ingripa hårt i vardagen både praktiskt och ekonomiskt för att lösa ett problem som man egentligen inte kan se och som är svårt att fånga med förnuftet. I storstäderna blir problemet ofta påtagligt. Man får svårt att andas och man ser smogen och dimblocket över staden.

För att långsiktigt klara vår miljö måste vi genomföra åtgärder som på ett kraftfullt sätt kan minska miljöhoten. På kort sikt måste ändå vardagen fungera, t.ex. bilen, förskolan, flyget, företaget och annat.

I morse talade man i radionyheter om det nuvarande höga bensinpriset som nu nått rekordnivån på omkring 10 kr liter. Man befarar att arbetspendlingen kan bli så dyr att människor avstår från arbete. I storstäderna kan kollektivtrafik ordnas på ett bra sätt eftersom underlaget är

Prot.
1999/2000:67
16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

stort. På landsbygden kan det vara svårare. Kollektivtrafik blir där ofta relativt dyr.

Vårt miljöutrymme krymper oavsett vilka värderingar vi har samtidigt som jordens befolkning växer. Snart har vi situationer där det förnybara är en knapp resurs och begränsar tillväxten. På kort sikt är det nödvändigt med ekonomiska styrmedel för att värna om dessa resurser. Använder vi oss av miljöanpassade lösningar måste vi som konsumenter eller producenter belönas, inte bestraffas. Folk ställer upp om man märker att ens insats tas till vara. Det är därför viktigt att exempelvis sopsorteringskedjan fungerar.

Detta är en balansgång. Höga koldioxidavgifter ensidigt för svensk industri kan påtagligt försämra den svenska industrins möjligheter att hävda sig. Det kan försämra vår ekonomi och därmed våra möjligheter till miljöåtgärder för egen del och även åtaganden gentemot u-länderna. Oavsett om Sverige är med i EMU eller inte är marknaden numera gemensam. Det är därför vi kristdemokrater så hårt driver att Sverige måste kämpa hårt för en gemensam koldioxidavgift inom EU. Även övriga miljöavgifter bör harmoniseras.

Det finns ett tydligt spänningsfält mellan hållbar utveckling och fri handel. Ökad handel kan medföra stora skador på miljön, och miljökonventioner kan komma att ställas mot internationella handelsregler. I det här sammanhanget kan tillämpningen av försiktighetsprincipen komma att medföra problem i handelsutbytet länder emellan. Världshandelsorganisationen WTO bör verka för en strängare tillämpning av försiktighetsprincipen och för att transporternas miljökostnader tas med i beräkningen.

Klimatkommittén är snart klar med sitt arbete. Vi vill att det arbetet forceras så att vi det här året kan behandla förslaget i riksdagen, att regeringen inför vårt ordförandeskap kan ha en klar miljöstrategi samt att vi även föreslår EU att ha en sådan.

Kristdemokraterna har den här gången motionerat med anledning av regeringens skrivelse *Hållbara Sverige*. Skrivelsen tar upp både smått och stort, som ni märker. Därför finns det en reservation om allemansrätten och en om den samlade miljöstrategin. Jag yrkar bifall till reservation 3 och står förstas bakom våra övriga reservationer.

Anf. 13 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Centerpartiet har den här gången avstått från att väcka motioner med anledning av föreliggande skrivelse. Där har regeringen lämnat en redovisning av hur arbetet med strategier och åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling fortskrider i Sverige, inom EU och internationellt.

Anledningen härtill är tvåfaldig. Dels har vi utförligt redovisat vår syn på miljöpolitiken och framlagt förslag om åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling i vår miljömotion *Miljöpolitik för nya generationer*, dels anser vi att det i skrivelsens redovisning, som för övrigt är årligen återkommande, inte förekommer något som ger oss anledning att väcka motion i frågan. I och med detta avstår jag också i dag från att debattera skrivelsen i sak och miljöpolitiken i allmänhet.

Däremot har det i samband med den här skrivelsens avlämnande och dess behandling avlämnats ett motionsyrkande från Kristdemokraterna

som väl sammanfaller med ett motionsyrkande som vi i Centerpartiet har i vår motion *Äganderätt*. Det gäller kommersiellt missbruk av allemansrätten.

Man kan konstatera att i den nya miljöbalken ställs det inte något krav på att organiserat friluftsliv av betydelse ska meddelas markägaren. Däremot ska det anmälas till naturvårdsmyndigheten för samråd. I realiteten innebär detta att samrådsmyndigheten och organisatören av friluftsverksamhet, som oftast är en annan person än markägaren, över markägarens huvud kan bestämma om dennes mark ska användas för det tilltänkta friluftssändamålet.

I det fall den organiserade friluftsverksamheten sker i kommersiellt syfte är det stötande att det blir möjligt att organisera verksamhet på annans mark utan att fastighetsägaren behöver informeras eller ge sin tillåtelse till verksamheten. Än mindre kan fastighetsägaren ställa några krav på ersättning eller del i vinsten av den kommersiella verksamheten. Detta är fallet även om verksamheten skulle bli av permanent art.

Möjligheten att vistas fritt i vår natur är en stor tillgång. I och med EU-medlemskapet och en förhoppningsvis ökad turistverksamhet kommer fler människor än i dag att i framtiden utnyttja allemansrättens möjligheter.

Regeringens beslut, som sedermera har blivit riksdagens beslut, innebär att markägaren inte ges några möjligheter att påverka organiserad kommersiell friluftsverksamhet på sin mark. Det riskerar att leda till att allemansrätten hamnar i vanrykte, och det vore tråkigt, tycker jag. En sådan utveckling måste undvikas eftersom det skulle vara mycket illa om den enskilde skulle gå miste om de privilegier som allemansrätten innebär. Utgångspunkten ska vara att även markägarens intresse ska ges utrymme och tas till vara när man lämnar tillåtelse till organiserat friluftsliv. Centerpartiet anser därför att en förutsättning för organiserat friluftsliv i kommersiellt syfte ska vara att avtal slutits med markägaren.

Jag vill med anledning av det anförda yrka bifall till reservation 2, under mom. 6.

Samtidigt vill jag fråga socialdemokraternas och majoritetens företrädare Alf Eriksson om det nu inte vore rimligt, när miljöbalken ska utvärderas, att även inkludera den fråga jag har berört i det sammanhanget.

Anf. 14 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Vi människor har funnits på den här planeten under många årtusenden. Under denna tid har mycket förändrats. Den naturliga omdaning av jordklotet har förstås varit omfattande. Men under de senaste århundradena, främst det sista, har vi människor stuvat om ordentligt.

Vi har avskogat stora delar av jordklotet. Vi har odlat upp mark och vi gör allt för att rensa den från växter och djur som vi inte själva har planterat dit. Vi har lärt oss att utnyttja rikedomarna som finns i jordens inre och förbrukar dessa ändliga resurser i en rasande takt.

Vi har vant oss vid bekväma beteenden som utnyttjar dessa ändliga resurser och som begränsar artrikedomen på jordklotet. Vi har också med teknikens hjälp lärt oss att förbättra jordens produktionsförmåga så att den totalt sett kan försörja en starkt växande befolkning. Men resurserna

Prot.
1999/2000:67
16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

är ojämnt fördelade. Ca 800 miljoner av jordens befolkning får inte tillräckligt med mat.

Nu när vi bestämt oss för att utveckla ett ekologiskt hållbart samhälle är det nödvändigt att använda den kunskap vi har och skaffa oss ny. Men vi tvingas också att ompröva många av våra beteenden.

Vi i Sverige är naturligtvis bara en liten del i denna omställning. Eftersom de största miljöproblemen är globala är det nödvändigt med ett omfattande internationellt arbete. Vi kan ha vilka radikala lösningar som helst här hemma, men de kommer inte att åstadkomma några förbättringar om vi inte kan få dem genomförda i ett större sammanhang.

EU är för detta ett mycket viktigt organ, det förmodligen bästa instrument vi har för att åstadkomma en hållbar utveckling. Jag konstaterar tyvärr att inte alla i denna kammare har upptäckt detta.

Regeringens skrivelse till riksdagen, som är en uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling, är en omfattande katalog över de åtgärder som är på gång. Jag ska inte nu gå igenom skrivelsen eller de åtgärder som framgår av den. Det gjorde miljöministern här i kammaren den 28 oktober i fjol, då skrivelsen överlämnades till riksdagen.

Jag ska i stället uppehålla mig vid de reservationer som lämnats till utskottets betänkande.

I den första reservationen anser kristdemokraterna att kostnaden för företag som vill registrera sig enligt miljöcertifieringen, ISO eller EMAS, är så hög att den är ett hinder. Man föreslår en ny variant med en miljöcertifierad revisor.

Avgiften för registrering är differentierad efter företagets storlek. Att införa några andra nya system skulle dessutom kunna vara konkurrenssnedvridande.

Det är inte så att det är själva registreringen som är den stora kostnaden, utan det är allt det egna arbetet som ska genomföras i företaget som tar de största resurserna. Det handlar om systemuppbyggnad, kunskapsinhämtning, m.m. Det pågår en översyn på Miljödepartementet som har till syfte att stimulera framför allt mindre företag att registrera sig, så frågan lever men på ett bättre sätt än vad reservanterna föreslår. Därför yrkar jag avslag på reservation 1.

Reservation 2, som har varit uppe i debatten tidigare, handlar om allemansrätten. Det är en fråga som har varit aktuell här i kammaren ganska många gånger under senare tid. Allemansrätten är djupt rotad i den svenska folksjälen. Jag är övertygad om att det finns en mycket stark vilja att slå vakt om den. I en alltmer stressad tid är naturupplevelser välgörande. Ja, man kan säga att allemansrätten är en av våra effektivaste friskvårdsinsatser.

Den är också en tillgång i kunskapsuppbyggnaden för naturvårdsarbetet. En ökad kunskap ger också ett ökat ansvarstagande, och alltför känner ett ansvar att vårda vår natur och biologiska mångfald.

Jag kan inte läsa reservationen på annat sätt än att reservanterna vill göra inskränkningar i allemansrätten. De vill att det ska skrivas avtal med markägare om att utnyttja allemansrätten. Det skulle, enligt min mening, vara ett kraftigt ingrepp i vår möjlighet att röra oss fritt i skog och mark.

Allemansrätten är en sedvanerätt som inte är lagreglerad. Det skulle vara nästan omöjligt att göra en lagstiftning som skulle ta över allemansrätten. Den skulle bli mycket komplicerad och detaljrik, och förhållan-

dena ser inte likadana ut i vårt avlånga land. Kunskapen om allemansrätten får man betrakta som ganska god, och det skulle ställa till med mycket krångel för allmänheten att tränga in i en ny komplicerad lagstiftning.

I miljöbalken införde riksdagen en förstärkning för att skydda naturkänsliga områden. Det handlar i praktiken om att länsstyrelsen kan föreskriva om anmälningsplikt i områden som bedöms vara särskilt känsliga för störningar. Det är i själva verket ett stöd för markägarna så att inte naturvärden utsätts för ett för stort slitage. Allemansrätten är unik och värd att slå vakt om. Den är en mycket stor tillgång för oss alla. Jag yrkar därför avslag på reservation 2.

I reservation 3 tar kristdemokraterna upp frågan om Sveriges ordförandeskap i EU nästa första halvår. Regeringen har prioriterat miljöfrågorna högt under Sveriges ordförandeskap, och detta har uttalats från denna talarstol många gånger. En första redovisning är redan gjord till EU-nämnden i förra veckan. Det finns inga delade meningar om vikten av att prioritera miljöfrågorna under Sveriges ordförandeperiod, och därför finns det ingen anledning att ge regeringen detta till känna. Jag yrkar därför avslag även på reservation 3.

I reservation 4 tas frågan om Sveriges agerande inom WTO upp. Reservationen handlar om att regeringen ska hävda försiktighetsprincipen. Även denna reservation tar upp en fråga som redan behandlas på det sätt som reservanten anför. Regeringen hävdar försiktighetsprincipen, och det gör även EU i de förhandlingar som äger rum om frihandeln.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 15 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd) replik:

Fru talman! Beträffande reservation 1 menar Alf Eriksson att det är ett alternativ vi framför. Det är det inte. Vi vill ha ett bättre nyckeltal som bättre återspeglar miljöverksamheten i företagen. ISO och EMAS kommer att ha de större företagen, men vi vill ha något som återspeglar att detta är ett brett arbete i många företag. Därför vill vi att dessa ska kunna räknas med i nyckeltalet. Det är det vi vill med vårt förslag.

När det gäller reservation 2 måste Alf Eriksson ändå känna till de fall som har förekommit där markägaren inte har kunnat hindra att man kommit med t.ex. kanotuthyrning och förstört naturen i och med att det har kommit en massa folk som inte varit aktsamma. Det är det vi vill åt, inte att begränsa allemansrätten i övrigt. Vi tycker att detta är ett missutnyttjande av allemansrätten. Det tillhör inte den vanliga allemansrätten. Vi tycker att vanligt förstånd säger det.

Beträffande reservation 3 säger Alf Eriksson att regeringen har prioriterat frågorna och anmält detta till EU. Anledningen till att kristdemokraterna är angelägna om att vi före vårt ordförandeskap har en klar miljöstrategi som vi kan redovisa är att vi från Finlands period som ordförandeland har sett att man inte kan sätta någon agenda medan man sitter med den, så att säga. Man har dålig förmåga att påverka frågorna medan man sitter med dem. Det är så mycket praktiskt att anordna, och därför är det bra om man har gjort upp allt det här innan.

Prot.
1999/2000:67
16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

Anf. 16 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! EMAS- och ISO-registreringen är ju etablerade system. Vad jag syftar till är att om vi ska införa ytterligare system som är enklare får vi en gradering i dessa miljösystem, vilket inte kan vara speciellt klokt. Nu har vi dessa system. Avgifterna är differentierade. Omfattningen av miljötänkandet i företagen ska inte vara olika beroende på hur företagen ser ut. Jag ser inte att det finns någon anledning att göra några förändringar här. Tvärtom ska vi, som jag sade i mitt anförande, stimulera fler företag att ansluta sig. Det finns flera metoder för detta.

När det gäller allemansrätten är ju frågan: Om vi skulle gå in och införa någon lagstiftning över allemansrätten i dag, vad kommer det då för krav i morgon? Dessutom tycker jag att reservanterna skjuter ordentligt över målet. Enligt miljöbalken finns det aktsamhetsregler, och de ska följas. Det är ingen som får lov att bruka våld på naturen. Vi har t.o.m. fall där man har utnyttjat allemansrätten på ett felaktigt sätt och också blivit fälld.

Anf. 17 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd) replik:

Fru talman! Jag har en kommentar angående reservation 2. Det är alltså inte fråga om någon lagstiftning som tar över. Om det kommer en kommersiell verksamhet och hänvisar till allemansrätten ska det väl ändå kunna skrivas ett skriftligt avtal. Jag kan inte se att det stör den övriga allemansrätten.

Anf. 18 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Om vi ska lagstifta om att det ska skrivas avtal är vi ju där. Då är vi inne och börjar lagstifta i någonting som är en sedvanerätt och som är mycket värdefullt. Som jag sade tidigare finns det heller inga skäl för att göra så här. I miljöbalken är det dessutom ingenting som förändras gentemot tidigare när det gäller förhållandet mellan den som utnyttjar allemansrätten och markägaren.

Anf. 19 GÖTE JONSSON (m) replik:

Fru talman! I och för sig kan man missuppfatta saker och ting, men jag tycker att Alf Eriksson gör väldigt grova missuppfattningar när han påstår att vi skulle inskränka allemansrätten. Det är ju inte detta det handlar om, och det vet Alf Eriksson.

Det är också ett mycket märkligt argument när Alf Eriksson säger: Nu vill ni börja lagstifta om allemansrätten. Det är ju precis tvärtom! Det är ni som har lagstiftat om allemansrätten. Vi hade tidigare ingen sådan lagstiftning. Nu har ni helt plötsligt genom lagstiftning sagt att man inom allemansrättens ram kan bedriva kommersiell verksamhet på annans mark, vilket man inte kunde tidigare när vi inte hade någon lagstiftning. Det får finnas någon rim och reson i misstolkningen.

Min fråga till Alf Eriksson är: Kan Alf Eriksson ge exempel på hur allemansrätten för den enskilde stärks genom att ni helt plötsligt har givit ett danskt eller ett tyskt företag möjlighet att på kommersiella grunder bedriva kommersiell verksamhet på en bondes mark i Västergötland? På vilket sätt har den enskildes allemansrätt stärkts genom ett sådant lagstiftningstilltag?

Anf. 20 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Den förändring som skedde i miljöbalken berörde inte allemansrätten över huvud taget. Den berör att man måste anmäla till länsstyrelsen om man bedriver verksamhet ute i naturen, i naturkänsliga områden.

Självklart är det som reservanterna och Göte Jonsson föreslår en inskränkning: att man ska teckna avtal med en markägare innan man får utnyttja allemansrätten – eller använda allemansrätten, för jag ser det inte som ett utnyttjande. Problemet uppstår, Göte Jonsson, när man ska dra gränserna. Är det mulleskolan med sina promenader som ska teckna avtal? Är det bärplockaren som står på torget och säljer de bär han har plockat i skogen som ska teckna avtal med alla som äger den mark där han går och plockar bär? Eller är det idrottsklubben som anordnar tipspromenad och säljer kort som ska teckna avtal med markägarna?

Alla de här frågeställningarna gör att vi kommer in i ett system som börjar bli glidande. Därför tycker jag fortfarande att det är klokt att hålla lagstiftningen borta från det här området.

Anf. 21 GÖTE JONSSON (m) replik:

Fru talman! Återigen är det märkliga missuppfattningar. Om de är medvetna beklagar jag det. Det är väl ingen som har sagt att mulleskolan ska teckna avtal. Det är ingen som har sagt att bärplockaren ska teckna avtal. Var får Alf Eriksson sådana dumheter ifrån?

Vad vi har sagt är att den traditionella allemansrätten är viktig och ska vara kvar. Det är ju ni som genom lagstiftning i samband med miljöbalken – *lagstiftning*, Alf Eriksson – nu har godkänt kommersiell verksamhet på annans mark inom ramen för allemansrätten, någonting som aldrig var meningen med allemansrätten. Genom detta sätt att agera är det stor risk att ni skjuter ett allvarligt grundskott mot allemansrättens gamla princip. Det är vad det handlar om.

Ni utvidgar allemansrätten på ett sätt som riskerar att på sikt urholka traditionell allemansrätt, samtidigt som ni tar ifrån den enskilde markägaren rätten att själv bedriva den kommersiella verksamhet som han kunde göra. Ni tillåter i stället eventuellt ett utländskt eller svenskt företag att driva motsvarande verksamhet inom ramen för en lagstiftning om allemansrätten. Detta är mycket märkliga krusiduller.

Svara på min fråga: På vilket sätt gynnas den enskilde svensken utifrån traditionell allemansrätt genom denna lagstiftning? Inte ett skvatt. Det blir tvärtom så att vi riskerar att få en negativ debatt om allemansrätten, beroende på ert tilltag i anslutning till att vi antog miljöbalken.

Anf. 22 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Den förändring som skedde i miljöbalken, det vill jag återigen säga, var till för att skydda naturen. Det är väl en tillgång för alla om vi har naturen i behåll och inte får ett slitage som naturen inte tål.

Det Göte Jonsson är ute efter tycker jag framgår ganska tydligt. Det är avtal för kommersiell verksamhet. Jag vet inte vad som är kommersiell verksamhet. Nu säger Göte Jonsson att det inte är bärplockning, inte tipspromenad och inte skola. Vad är det?

I slutändan har det i många sammanhang andats att markägaren vill ha ersättning för den verksamhet som inte är definierad. Man talar inte

Prot.

1999/2000:67

16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

om vad det är för någonting. På så lösa grunder kan vi inte ge oss in och börja förändra i allemansrätten.

Anf. 23 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror att vi ska fortsätta lite grann med frågan om det kommersiella utnyttjandet av allemansrätten. Låt mig innan jag kommer in på min frågeställning till Alf Eriksson konstatera att det ändå, Alf Eriksson, måste vara en regerings skyldighet att lägga fram förslag till lösningar även vad gäller svåra problem. Man kan inte säga att en fråga är för svår för att lösas. En regering måste som sagt ha förslag även när det gäller svår problematik.

Till min fråga. När det nu är så att någon som kommersiellt utnyttjar en allemansrätt är skyldig att underrätta naturvårdande myndighet, i de flesta fall länsstyrelsen, anser då inte Alf Eriksson att det vore lika självklart att denne i lag blev skyldig att även ge ägaren till ifrågavarande egendom en underrättelse? Anser inte Alf Eriksson att detta är en självklarhet? Om inte annat skulle man kunna undvika alla de missförstånd som i dag uppkommer med den ökade turism som vi har fått på gott och ont, för det mesta på gott, i t.ex. vår del av landet, Alf Eriksson.

Anf. 24 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Nej, Eskil Erlandsson, man ryggar inte för att lagstifta om allemansrätt därför att problemet skulle vara stort. Men jag tycker att det är helt fel att med lagstiftning göra någonting som skapar mer problem än det är i dag. Därför finns det ingen anledning att lägga fram förslag om en lagstiftning på allemansrättens område.

Det nya som infördes, Eskil Erlandsson, var att länsstyrelserna, i de flesta fall, fordrar anmälan från den som ska vistas i ett naturkänsligt område. Jag är övertygad om att den som gör det i de allra flesta fall också tar kontakt med markägaren om det är någon verksamhet som kan ligga någonstans i gränslandet när det gäller störningar av något slag. Här finns inga förändringar gentemot tidigare. I praktiken vet jag att det är så. Det finns under senare tid inga kända övertramp som föranleder oss att allvarligt diskutera lagstiftning.

Jag vidhåller mitt yrkande om att avvisa reservationen.

Anf. 25 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Alf Eriksson och jag kan säkert vara överens om att det i de allra flesta fall fungerar i praktiken. Men det är ju så med lagstiftning att den har vi för de fall där det inte fungerar. Så är det med de flesta lagar och förordningar i vårt land. De är till för människor, organisationer och företag som inte sköter sig. Det är alltså det jag vill komma fram till. Det finns sådana som inte sköter sig, och därför behövs det en reglering även på det här området. Då tycker jag att det är rimligt att en markägare åtminstone får reda på att en verksamhet pågår på dennes egendom, likaväl som det allmänna ska få reda på samma sak.

Men min fråga kvarstår obesvarad: Är Alf Eriksson beredd att ta med den här frågan i den utvärdering av miljöbalken som komma ska? Eller kan han om den inte ska behandlas där åtminstone hänvisa den till något annat forum där den kan införlivas, så att vi får en lösning på de här frå-

gorna, som jag tror kommer att bli ett stort problem framgent, i vart fall för oss i södra Sverige?

Anf. 26 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller översynen av miljöbalken förutsätter jag, även om jag inte har läst direktiven, att den är så pass bred att det finns möjlighet att ta upp de här frågorna om man så skulle önska.

Det som gör mig något förvånad är att det inte brukar ropas efter lagstiftning särskilt intensivt i den här kammaren. Men i det här fallet, utan att kunna peka på att det förekommer något missbruk, ropas det efter lagstiftning. Det är något märkligt.

Som jag sade tidigare tror jag att frågan om allemansrätten är djupt rotad i den svenska folksjälen, och kunskapen om allemansrätten ökar. Därför har jag också förhoppningar om att man ska vårda den på ett positivt sätt.

Anf. 27 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Skrivelsen *Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling* och det betänkande där den behandlas är faktiskt som ett uppslagsverk. Det är ett uppslagsverk i vilket Miljödepartementet lämnar en redovisning av hur arbetet med strategier och åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling i Sverige och andra länder fortskrider. Det beskriver ganska bra vad som är på gång i de olika departementen samt en del av vad som är genomfört.

Vi kan konstatera att det än finns mycket kvar att göra för att nå en ekologiskt hållbar utveckling, även om vi samtidigt kan konstatera att mycket är på gång, vilket man ser när man tar del av skrivelsen.

Vår svenska materiella standard är mycket hög i förhållande till de fattigaste tre fjärdedelarna av världens befolkning. Det är tänkvärt. Tänkvärt är även att vårt nuvarande konsumtionsmönster inte bara tillför goda ting. Vårt konsumtionsmönster är inte hållbart i längden. Om hela jordens befolkning skulle ges samma materiella standard och konsumtionsmönster som vi har i Sverige eller i västvärlden, vore ett omedelbart och fullständigt ekologiskt sammanbrott oundvikligt.

Begreppet hållbar utveckling innebär att man ser till hela jorden och till framtiden. Ett hållbart samhälle är alltså ett samhälle där människornas behov tillgodoses och förbrukningen av naturresurser håller sig inom det rättvisa miljöutrymmet.

Vår gemensamma uppgift måste vara att skapa en ekologiskt hållbar utveckling. Då måste man t.ex. kunna ställa sig frågan hur många flyg- och bilresor per person som är möjliga utan att klimatet försämras eller förändras. Vilken mängd kemiska ämnen kan vi sprida i näringskedjorna utan att vålla framtida hälsorisker hos människor och andra arter? Vi måste alltså hitta ett konsumtionsmönster som är moraliskt försvarbart för att dela jordens resurser på ett mer rättvist sätt.

Jag är medveten om att vi inte ordnar detta med hjälp av det här betänkandet eller den här skrivelsen, men det är vi som väljer vägen och inriktningen. Det hänger samman med Sveriges steg och vilja, eller ovilja, att gå i riktning mot en ekologiskt hållbar utveckling. Jag tror att vi allesammans vill gå i en riktning mot en ekologiskt hållbar utveckling.

Prot.

1999/2000:67

16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

Begreppet hållbar utveckling är vidsträckt, inte bara geografiskt utan även i tiden. Det har tagit naturen miljoner år att bygga upp de fyndigheter av fossila bränslen som kol, olja och naturgas, som några få generationer nu förbrukar i en svindlande fart. Nu är vi ett hot mot ekosystemen. Vår huvuduppgift måste vara att tillsammans ändra den utvecklingen.

Den europeiska miljöbyråns rapport om miljötillståndet i unionen lyfter fram transporternas miljöpåverkan som ett av de mest svårlösta problemen. Det beror bl.a. på att trafiken i luften, på land och till sjöss ökar snabbt. Godstransporterna på väg och järnväg i Europa beräknas öka med ca 50 % mellan 1995 och 2010. Givetvis får detta konsekvenser på klimatet. Hur transporterna ska ske, och vilka som måste ske, behöver givetvis lyftas fram i samhällsplaneringsprocessen än intensivare än hittills.

Jag ska sluta med att säga att de redovisade åtgärderna för en ekologiskt hållbar utveckling, som redovisas i skrivelsen från olika departements verksamhetsområden, inte är tillräckliga för att klara problemen. Men de kan tillsammans med det pågående arbetet i miljömåls-, klimat- och kemikaliekommittéerna ge en bättre möjlighet för ett fortsatt arbete i rätt riktning.

Jag yrkar bifall till hemställan i betänkande MJU6.

Anf. 28 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Slit-och-släng-epoken är inte över. Kretsloppstanken har ännu inte fått fullständigt genomslag. Det märker vi när vi läser insändarsidorna. Men vad värre är, vi kan notera det då och då i kammaren när en del partiföreträdare ifrågasätter utvecklingen. Jag tänker i första hand på avfallshanteringen.

Vi folkpartister tycker att regeringen har försummat miljöarbetet i EU. Vi tycker att Sverige, som nu har anmälts i EG-domstolen, har för låga ambitioner inom Natura 2000. Det bekräftar den kritik vi länge har framfört. Vi menar att regeringen Persson konsekvent har nedprioriterat naturvården, bl.a. till förmån för tveksam miljårdrullning till de lokala investeringsprogram jag tidigare har nämnt.

Fru talman! Jag vill beröra ett par frågeställningar till. Folkpartiet har i det sammanhanget inte motionerat eftersom vi har gjort det i tidigare sammanhang. Det skulle bara innebära en upprepning.

Jag vill ta upp frågan som handlar om miljöministerns förvåning över EU-kommissionens kritik av att regeringen föreslagit för få skyddsvärda områden till EU:s ekologiska nätverk Natura 2000. Miljöministern sade sig vara förvånad. Jag är inte förvånad. Han borde inte vara det. Kritiken mot regeringens låga ambitioner i EU:s arbete med Natura 2000 har framförts av oss i Folkpartiet men också av flera miljöorganisationer. Men man har inte bara anmält för få områden till Natura 2000, den grövsta försummelsen är att regeringen har varit passiv då det gäller att påverka vilka naturtyper som ska ingå i Natura 2000.

En annan oerhört viktig miljöfråga på Europainivå är den om de gränsoverskridande luftföroreningarna. Föroreningar i luft och utsläpp i vatten bryr sig inte om nationsgränser. För att minska miljöförstöringen krävs det att vi arbetar fram gemensamma miljöregler för EU:s inre marknad. För att vi ska kunna minska växthuseffekten är det viktigt att varje land tar ansvar för att minska sina koldioxidutsläpp. Ett skäl till att

länderna inte vill skärpa koldioxidskatterna på enbart nationell nivå är ju att det försämrar konkurrenskraften för den inhemska industrin.

Vi folkpartister vill verka för att mer av ekonomiska styrmedel används för att främja en miljöanpassad konsumtion och produktion och hindra miljöskadliga utsläpp. Därför är det viktigt att EU beslutar om en lägsta nivå för en koldioxidavgift i EU-länderna.

Kopplingen mellan ekonomiskt tänkande och miljötankande anser vi är en nödvändig utgångspunkt för miljöarbetet. En liberal miljöpolitik bejakar ekonomisk tillväxt som en förutsättning för att skapa resurser till miljöförbättrande åtgärder. Marknadsekonomin står inte i motsats till förbättrad miljö. Den är tvärtom ett medel som om det används på rätt sätt effektivt kan lösa många av dagens stora miljöproblem. Folkpartiet är också det parti som under längst tid och hårdast har drivit frågan om användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Den positiva inställningen innebär inte att vi aningslöst anser att det går att tänja naturens spelregler hur långt som helst. Men tydligt är att när miljöns intresse står i konflikt med miljöfarlig verksamhet måste naturlagarna på ett tidigt stadium ges företräde. En viktig slutsats av det är att en försiktighetsprincip måste prägla all mänsklig relation till naturen.

Låt mig avslutningsvis, fru talman, återgå till frågan om kretsloppstanken och avfallshantering. Jag har i tidigare anföranden i kammaren uttryckt besvikelse över att reaktionen från oss politiker varit så svag och ifrågasättande av den utveckling som vi ändå har sagt är riktig och nödvändig, nämligen att återanvända och återbruka. Den tanken ifrågasätts allt oftare. Reaktionen från partiföreträdare har varit svag. Jag efterlyser den fortfarande.

Anf. 29 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets hemställan och avslag på reservationerna.

Den här våren kommer att bli mycket intressant i fråga om det nationella miljöarbetet. Det kommer nämligen att tvinga partierna att sätta ned fötterna och visa var de egentligen står och vad de går för. Vi har nämligen två stora utredningar som kommer att påverka det svenska miljöarbetet mer än några andra utredningar vi har haft på mycket länge. Det gäller dels Klimatkommittén, dels utredningen om miljömålen.

Vi befinner oss just nu i en situation där vi har utsatt jorden för det största experimentet på mycket länge, i alla fall det största experiment som har orsakats av människan, nämligen klimatförändringen. Den är en realitet i dag. Det går inte att prata om att det här är någonting som kanske kommer; det är realitet i dag.

Det här ställer naturligtvis mycket stora frågor på sin spets, frågor som vi måste kunna besvara. Hur ska vi klara att skapa en framtid där även framtida generationer kan finnas kvar på ett bra sätt? Ska vi acceptera klimatförändringen, eller ska vi försöka göra någonting åt den? Vi människor formar framtiden. Vi formar framtiden genom det vi gör nu och genom de beslut vi tar i dag.

Jag menar då att de två stora utredningar som kommer nu på ett avgörande sätt kommer att visa om man menar allvar med att försöka forma framtiden i det här avseendet eller inte. Jag tror att vi kommer att få mycket intressanta diskussioner i kammaren just med anledning av dessa

Prot.

1999/2000:67

16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

två utredningar, där man också kommer att titta på ekonomiska styrmedel.

Vågar man från olika partier försöka forma framtiden, eller anser man att klimatförändringen är någonting som bara sker? I så fall kan man abdikera som miljöpolitiker, för då har man visat att man inte har kraft. Vi får se vad som sker. Jag håller mig väl informerad om de här utredningarna, och det är mycket intressant.

Det som har skett under de år som har gått har bl.a. varit att vi har fått en ny miljöbalk. I dag börjar vi se vad det innebär: Vi har äntligen fått en miljölagstiftning med tänder. Betydligt fler miljöbrott påtalas än tidigare. Vi har fått ett bra åklagarväsende som tar hand om det. Vi kan tyvärr se att polisen än så länge inte har insett att det här också är allvarliga brott och därför inte prioriterar dem. Jag förutsätter att majoriteten kommer att ta tag i det rejält. Även dessa brott ska naturligtvis påtalas.

Det är viktigt att vi har fått miljösmål som handlar om att vi inom en generation ska försöka komma till rätta med de problem vi har här. Det är en stor utmaning, och det kräver rejäla resurser och rejäl styrning. Jag tror att ekonomiska styrmedel måste vara någonting som vi verkligen använder oss av för att komma till rätta med detta.

Tyvärr tvingas vi dock i dag prata om det som vi har talat om tidigare, nämligen vad som står i balken. Jag skulle verkligen vilja vädja till er som diskuterar allemansrätten: Sätt er och diskutera det här med jurister, så att vi kan öka kunskapen! Det är nämligen så tråkigt att hela tiden behöva säga samma sak. Det finns här borta vid vägen två personer från utskottet, och jag tycker att ni ska prata med dem.

Det är inte alls så som Göte Jonsson – fräckt, opportunistiskt eller okunnigt – säger, att vi har förändrat någonting i balken.

I balkens 7 kap. 1 § står det: ”Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.”

Vi reglerar inte allemansrätten. Den är precis lika mycket sedvänja som tidigare. Vad vi säger är att det vi reglerar i balken, nämligen hur man ska förhålla sig i naturen, även gäller dem som utnyttjar allemansrätten.

Vi pratar alltså om naturen. Varför gör vi det? Jag måste säga att efter alla dessa diskussioner ångrar jag att vi brydde oss om att ta in det här i balken. Men vi brydde oss om det därför att det hade visat sig tidigare att den kommersiella allemansrätten innebar problem. Det hade kommit ett par domar, och det fanns en utredning, Naturvårdsverkets rapport *Allemansrätten och kommersen*. Det här var alltså ett problem före balken, och därför tittade vi på det.

Vi funderade då på vad vi skulle kunna göra i balken. Jo, eftersom balken reglerar hur människor beter sig i naturen, dvs. reglerar naturen, skulle vi kunna titta om vi kunde hitta ett sätt att se till att allemansrättens utnyttjande inte förstörde naturen. Men vi kan inte i miljöbalken reglera förhållandet mellan dem som utnyttjar det här och markägare. Det är alla jurister som vi har talat med helt överens om. Det här ska regleras i annan lagstiftning. Problemet är att ingen jurist i dag kan säga var, om det kanske är i jordabalken eller i brottsbalken. Eftersom allemansrätten inte är reglerad någonstans finns det ingenting att hänga upp den på om man ska reglera i brottsbalken. Då måste vi i så fall reglera allemansrät-

ten för att kunna säga att om man bryter mot allemansrätten på det och det och det sättet blir det en straffpåföljd.

Det är alltså ett stort juridiskt problem. Men det alla är överens om är att vi inte kan reglera det här i miljöbalken. Förhållandet mellan en markägare och en kommersiell utnyttjare kan inte regleras i miljöbalken. Det är alla jurister som vi har talat med överens om.

Detta står också mycket tydligt i betänkandet: Förslaget i miljöbalken reglerar däremot inte förhållandet mellan allemansrätten och egendoms-skyddet. Detta är av civilrättslig natur och har inte förändrats av förslaget till miljöbalk.

Vi har alltså inte gjort den förändring som Göte Jonsson hävdar.

Vad vi däremot har gjort är att säga att vi skulle kunna titta på om allemansrätten och utnyttjande av allemansrätten påverkar naturen. Det skulle vi kunna reglera i balken. Vi har egentligen tagit ett steg på den väg som Göte Jonsson uppenbarligen vill att vi skulle ha tagit ett steg till på men inte kunnat. Vi säger att om någon utnyttjar allemansrätten på ett sådant sätt att det påverkar naturen ska vi kunna kontrollera det, och då ska de anmäla sin verksamhet precis på samma sätt som någon som startar en industri. Vi likställer den typen av verksamhet i detta avseende med annan verksamhet.

Då kan vi alltså se till att det finns en anmälningsskyldighet. Det är så det går till i de här sammanhangen. Men det står också tydligt i balken: Anmälningsskyldigheten av det slag som avses här handläggs enligt förvaltningslagen (1986:223). I den lagen finns bl.a. regler om partsinsyn och myndigheters kommunikationsskyldighet. Det bör därför föreligga en tillfredsställande garanti för att fastighetsägare, nyttjanderättsinnehavare och eventuellt andra som berörs av ärendet får kännedom om den aktuella verksamheten och innehållet i anmälan. Vidare tillförsäkras denna krets möjligheter att lämna synpunkter i ärendet.

Skulle vi ha ändrat förvaltningslagen i samband med balken? Det är min fråga. Det är alltså inte i balken detta regleras, utan det är i annan lagstiftning.

Jag skulle verkligen vilja att vi sovrade i diskussionen. Naturligtvis kan uppföljningsutredningen till miljöbalken inte titta på någonting som ska regleras i jordabalken eller brottsbalken; det säger sig självt. Det här är så långt vi kan komma i de här sammanhangen. Vi får driva den här frågan i de andra sammanhangen, i de lagstiftningar där den antagligen ska in, dvs. förvaltningslagen, jordabalken eller brottsbalken, eller hur det nu ska skrivas – därom tvista väl de lärde.

Till Folkpartiet vill jag säga att jag delar uppfattningen att vi skulle ha försökt få fler områden till Natura 2000. Jag tycker dock att art- och habitatdirektivet är något fyrkantigt skrivet. Många av de naturtyper som vi ser att vi inte har lämnat områden till är väl skyddade.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Folkpartiet. Det gäller ett intressant förslag nära min hemkommun. Man planerar en flygplats på Södertörn. Såvitt jag har förstått har Folkpartiet inte tagit avstånd från det, trots att där finns ett av de starkaste bestånden av trädlärka – en art som finns med i bilagan till art- och habitatdirektivet. Här finns många hotade arter som finns med i bilagan till art- och habitatdirektivet. Här kommer överflygning att ske över Mörkö, som är ett område som innehåller många sankängar – precis de biotoper som man vill ska skyddas enligt art- och

Prot.

1999/2000:67

16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

habitatdirektivet. Det finns ädellövskogar – precis den typ av biotop som vi ska skydda enligt art- och habitatdirektivet. Här finns dessutom ett av Mellansveriges mest intensiva fågelskyddsområden – precis den typ av biotop som ska skyddas av art- och habitatdirektivet.

Hur kan ni i Folkpartiet säga ja till en flygplats på Södertörn? Menar ni inte allvar när ni här i talarstolen säger att vi ska skydda det som står i art- och habitatdirektivet? Naturskyddsföreningen har föreslagit att hela området ska vara ett av de områden som ska in i Natura 2000. Det vore omöjligt med en flygplats.

Anf. 30 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag delar Gudrun Lindvalls uppfattning om vikten av det arbete som nu bedrivs i Klimatkommittén och i kommittén för utarbetande av miljömål.

Gudrun Lindvall sade att det är när vi ska behandla de här frågorna som partierna kommer att bekänna färg. Kanske är det så, men jag är rädd för att det inte är så. Jag är rädd för att diskussionen kring miljömålen kommer att handla om formfrågor. Det finns redan tecken som tyder på det.

Det gäller frågor som handlar om detta: Ligger målen nu på en för hög detaljnivå? Lämnar man för lite till regioner och lokala organ när det gäller att besluta om miljömål? Allting är bestämt. Så får vi en sådan debatt. Avslöjanden om var vi står i miljöfrågorna kommer när vi följer upp och i andra debatter här i kammaren. Tyvärr tror jag alltså inte att vi får partierna att bekänna färg tillräckligt tydligt.

Så går jag till frågan om flygplats på Södertörn. Jag har inte satt mig in i den frågan. Om det förhåller sig på det sätt som Gudrun Lindvall här säger – jag har ingen anledning att tvivla på det – kan det jämföras med de frågor som jag just nu har ägnat mig ganska mycket åt att slåss för. Det gäller nämligen att se till att vi förhindrar att en ny E 4 byggs utanför Uppsala över områden med arter som behöver skyddas. Jag har stridit mot att man bygger i och för sig väldigt viktigt äldreboende. Man har för avsikt att bygga det i ett skogsområde i Uppsala, där vi har kunnat konstatera att vi har rödlistade arter. Den typen av bebyggelse måste man då klara på annat sätt.

På liknande sätt skulle jag, om det förhåller sig på det sätt som Gudrun Lindvall säger, säkert ha kämpat när det gäller Södertörn. Men jag kan inte frågan, så jag vill inte kommentera den mera.

Anf. 31 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Såvitt jag förstår av både Klimatkommittén och Miljömålskommittén kommer man att komma in på mycket precisa frågor om t.ex. koldioxidskatten, om andra ekonomiska styrmedel och om hur man vill forma politiken. Då måste man nog fundera på hur mycket man vågar. Om vi är många som tycker att vi ska ha en koldioxidskatt måste vi naturligtvis sätta koldioxidskatt på t.ex. fossila bränslen, för vi vet att fossila bränslen är ett av problemen. De fossila bränslena är en del av det som orsakar klimatförändringarna.

Därför menar jag att vi nu får se. Vågar man sätta en hög koldioxidskatt, och vågar man sedan ta konsekvenserna av det, eller börjar man direkt prata om att man eventuellt förlorar en liten väljargrupp och att det

måste kompenseras? Börjar vi prata om att kompensera väldigt många för de nödvändiga miljöåtagandena blir åtgärderna inte trovärdiga. Framför allt kommer det inte att leda till det vi vill, nämligen en möjlighet till en ekologiskt långsiktig utveckling.

Därför menar jag att dessa kommittéer kommer att vara viktiga. Jag vet i alla fall att vi från mitt parti kommer att se till att denna fråga kommer upp på agendan. Om man i kommittén inte kommer att bli överens kan jag garantera att det kommer att finnas mycket tuffa reservationer som visar vilken väg vi måste välja om vi menar allvar med att försöka komma till rätta med klimatförändringen. Jag kan från Miljöpartiets sida garantera att dessa frågor kommer att komma upp i båda kommittéerna.

Anf. 32 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Gudrun Lindvall och jag är helt överens om vikten av detta arbete. Det är ett oerhört viktigt arbete som bedrivs i dessa kommittéer. Vi är också överens om att det är viktigt att vi vågar stå upp. För vår del kommer vi att fortsätta att stå upp för miljön och för naturen.

Vad jag uttrycker oro för är att vi ändå inte får denna viktiga politiska debatt. Där får vi hjälpas åt, så att vi verkligen får det. Det finns också en risk för att man når överenskommelser kring mål, men det är när det gäller genomförandet som skillnaderna finns. Vi har exempel på det. Här måste vi hjälpas åt, så att vi verkligen får en politisk debatt och så att vi också får politiska initiativ som gör att vi någorlunda snabbt lever upp till dessa mål.

Anf. 33 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Det är bra. Jag skulle ha kommenterat det svar jag fick förut. Att Folkpartiet, om man kan visa att det finns områden som bör sparas enligt Natura 2000, kommer att gå emot en flygplats vid Hall och Södertörn ser jag som ett löfte. Jag kommer att se till att Folkpartiet får all den information som finns, för här finns det mycket framtaget. Det kan jag garantera.

Dessutom finns det mycket annat som vi kanske bör titta på: hur man gör beräkningar av bullernivåer, osv. Man tittar på toppen, och så slår man ut det på antalet timmar på dygnet. Det finns många underligheter i detta förslag. Det kan jag garantera. Jag blir ganska förskräckt, faktiskt. Det går dessutom att visa att man räknar ut vilken mängd kväveoxider som ska avges från plan på ett sätt som innebär att inte ens ett sportplan skulle kunna lyfta. Det finns mycket konstigt.

En sak av det som Folkpartiet framförde tidigare vill jag dock protestera mot, nämligen att det inte satsas på detta område. Det har aldrig någonsin i svensk historia satsats så mycket pengar på att avsätta naturreservat, t.ex. på skogen, som nu. 500 miljoner kommer vi upp i om några år. Så mycket har det aldrig funnits tidigare. Det är faktiskt mer än vad Naturskyddsföreningen vågade begära. Att påstå att denna majoritet inte satsar på naturvård är fel. Jag måste säga att jag i så fall har svårt att förstå varför det har sett ut som det har gjort tidigare, när Folkpartiet har varit med i regeringen. Det har aldrig sett ut så här. Så här mycket pengar har det aldrig kommit till förut.

Prot.
1999/2000:67
16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

Anf. 34 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Gudrun Lindvall för att hon utifrån sitt breda kunnande informerar oss andra i kammaren om hur saker och ting förhåller sig. Jag vill också tacka henne för tipset att tala med våra duktiga tjänstemän på vårt utskottskansli. Det är möjligt att jag har gjort det alldeles för lite. Jag ska ta Gudrun Lindvalls varning *ad notam* på denna punkt. Med tanke på den intellektuella briljans som nu kommer från talarstolen, från en representant för Miljöpartiet, är det kanske förmätet att yttra sig ytterligare i dessa frågor. Men jag tar ändå risken i detta sammanhang.

Gudrun Lindvall påstår att det inte har skett någon förändring när det gäller tillämpningen av allemansrätten utifrån arbetet med miljöbalken. Vi reservanter får väl be om ursäkt för att vi så totalt har missuppfattat majoritetens skrivningar och det som kommer från departementet. Jag kan bara konstatera att vi står på samma grund som väldigt många miljöorganisationer står på.

Det är riktigt som Gudrun Lindvall säger att denna fråga, om kommersiell verksamhet på annans mark, inte kom upp i samband med miljöbalken, men den har föregåtts av en intensiv diskussion. Jag hade deltagit i väldigt många seminarier och sammankomster om just detta problem och stod då på samma sida som miljöorganisationerna, som varnade för att utvidga allemansrätten på det sätt som nu majoriteten har gjort genom att man i miljöbalken indirekt har sanktionerat kommersiell verksamhet på annans mark, såtillvida att det nu är länsstyrelserna som ska pröva detta. Att lagstiftningen nu ger den möjligheten är ett faktum, Gudrun Lindvall.

Anf. 35 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag får tacka för komplimangerna. Det är roligt att höra att moderaterna uppskattar att vi försöker läsa på.

Det som var problemet tidigare, före miljöbalken och allemansrätten, var att det över huvud taget inte fanns någon prövning. Hur man kan hävda att det blir sämre om man får en prövning än när ingenting alls provas förstår jag inte. Tidigare var det fritt fram. Det var ingen prövning och ingen tittade och ingen brydde sig.

De problem vi fick, som är problem som berörs i balken, är att vi fick ett slitande på naturen som inte var acceptabelt med tanke på de synpunkter vi har på naturen och det som regleras i balken.

Då tittade vi på vad vi skulle kunna göra i balken. Där säger vi att man i naturen ska tillämpa försiktighetsprincipen. Det övriga finns i kapitel 2. Eftersom kommersiellt utnyttjande av naturen icke var reglerad verksamhet undrade vi om det fanns en möjlighet att försöka införa någon sorts prövning enligt balken, dvs. gå ett steg åt det håll som Göte Jonsson vill. Har vi möjlighet att börja göra någonting?

Jag kan säga att jag beklagar att vi gjorde det. Det finns ingenting som har missförståtts så mycket. Vi har gått från en situation där det var totalt fritt fram. Det kan vi se utifrån de domar vi hade då. Vi kan se det utifrån den utredning som Naturvårdsverket hade gjort och den rapport som har kommit. Alla ansåg att vi måste försöka hitta ett sätt att enligt balken se till att naturen inte slits.

Den möjligheten vi hade då var inte att gå och fråga markägarna om lov, som Göte Jonsson vill, utan den var att se till att den myndighet som har tillsyn över naturen skulle kunna komma in och ha synpunkter, dvs. länsstyrelsen. Det är på det sättet vi kan reglera det här i balken. Det är så vi reglerar miljötillsynen i landet. Vi har alltså sett till att den här verksamheten regleras som all annan miljöpåverkande verksamhet. Det är det enda vi kan göra i balken.

Jag har också diskuterat mycket med miljöorganisationer. Jag anser nog att de har förstått det här.

Anf. 36 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Gudrun Lindvall har informerat mig en hel del. Då kanske jag också får informera Gudrun Lindvall.

Vi reservanter har inte sagt nej till de paragrafer som reglerar miljö- och naturskyddet i balken. På den punkten har vi precis samma uppfattning, Gudrun Lindvall. Det här behöver därför Gudrun Lindvall inte upprepa. Jag kan det här precis lika bra som Gudrun Lindvall. Vi har kritiserat det faktum att ni i majoriteten har sagt att länsstyrelserna inom ramen för balken ska pröva om kommersiell verksamhet kan bedrivas ur miljösynpunkt. Det har ni slagit fast. Vi har sagt att det är en halvmesyr i lagstiftningen. Om man ska ha rätt att bedriva kommersiell verksamhet på någon annans mark ska man också fråga markägaren. Det är det som vi har gett regeringen till känna. Sedan ankommer det på regeringen att tala om i vilken lag detta ska regleras. Det ankommer inte på mig eller Gudrun Lindvall. Ingen av oss är jurister. Det handlar om att riksdagen ger regeringen till känna. Om kommersiell verksamhet ska bedrivas på någon annans mark ska det regleras äganderättsmässigt precis på samma sätt som det ska regleras när det gäller miljöskydden.

Vi står på samma sida när det gäller miljöskydden. Men Gudrun Lindvall sviker äganderätten. Det är skillnaden. Jag vet var Miljöpartiet står på denna punkt. Det är det viktiga, Gudrun Lindvall.

Anf. 37 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Det är bra att höra att moderaterna tycker att det vi har gjort i balken är bra. Det tackar jag mycket för. Äntligen har vi fått ett erkännande för vad vi gör i balken. Vi ser till att skydda naturen mot ett överdrivet utnyttjande. Det är jättebra. Äntligen har vi kommit dithän.

Då kan vi ta nästa steg i diskussionen. Det här steget har jag faktiskt väntat på. Jag är hemskt glad över att Göte Jonsson på det sättet har erkänt att det som vi har gjort i balken har varit bra.

Göte Jonsson! Vi kan se att det ni begärde i er reservation när det gällde balken var att man skulle se över hur det övriga skulle regleras. Om vi är överens om att detta inte ska regleras i balken – eftersom vi inte kan göra det – kan man ta nästa steg. Då måste ni själva fundera över hur ni vill reglera det här. Då måste ni sätta er ned och fundera. Vill ni reglera det i jordabalken? Vill ni reglera det i brottsbalken? Vill ni reglera det i förvaltningslagen? Var någonstans vill ni ha den typen av reglering? Vill ni ha in allemansrätten i en lag, så att det blir möjligt att fälla folk för brott mot allemansrätten?

Prot.
1999/2000:67
16 februari

*Hållbara Sverige –
uppföljning av
åtgärder för en
ekologiskt hållbar
utveckling*

Det här är det stora problemet. Men då kan vi lämna diskussionen om att det här ska göras i miljöbalken. Då tycker jag att vi har kommit en bra bit på vägen i den här diskussionen. Jag är mycket tacksam över det. Jag tycker att vi har kommit långt om vi är överens om att vi har gått så långt som vi skulle kunna gå i miljöbalken och att det här är bra åtgärder för att se till att naturen inte förstörs på grund av en sådan här verksamhet; vi tillåter ju inte att naturen förstörs av någon annan typ av organiserad verksamhet. Då kan vi också vara överens om att vi inte kan titta på det här i uppföljningen av miljöbalken.

Anf. 38 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Trots att Gudrun Lindvall kan väldigt mycket måste jag säga att hon är dåligt påläst när det gäller våra reservationer.

Vi har inte krävt att detta ska regleras i miljöbalken. Var får Gudrun Lindvall det ifrån? Det är heller inte meningen att jag som riksdagsledamot ska sitta och bestämma om detta ska regleras i jordabalken, i någon annan balk eller i någon annan lagstiftning. Vi kunde i och för sig ha begärt att våra duktiga tjänstemän på utskottskansliet skulle ha berättat för oss var någonstans detta ska regleras och att riksdagen skulle ha skrivit en lag om detta. Men det har vi inte gjort, eftersom detta är ganska komplicerad materia. Därför har vi föreslagit att regeringen ska återkomma till riksdagen, fru talman, med förslag om en äganderätsreglering som inte strider mot de naturbevarandevärden som finns i miljöbalken. Det är inte första gången, Gudrun Lindvall, som jag ställer mig bakom det positiva i miljöbalken. Det gjorde jag givetvis när vi antog miljöbalken. Men det handlar om att regeringen också ska reglera när det gäller problemet med äganderätten. Det är vårt budskap, helt och hållet enligt gängse regler för hur riksdagen och regeringen kommunicerar med varandra.

Fru talman! Jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 39 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag tycker att det här blev en bra diskussion. Nu har vi kommit en bit på vägen.

I och med att Göte Jonsson klart och entydigt säger att det som är i balken inte är problemet kan vi också sluta med att säga att man ska titta på det här i uppföljningsutredningen av balken. Det är alltså inte där vi ska titta på det. Då kan vi äntligen, efter många år, vara överens om att detta inte ska regleras i balken. Då tycker jag att vi faktiskt har kommit en bit på väg.

Göte Jonsson! Moderaterna hade naturligtvis många synpunkter på miljöbalken. Ni hade väl ett trettiotal reservationer. Vi kan väl säga att det är där den stora skiljelinjen har gått i svensk miljöpolitik mellan just moderaterna och övriga. Jag vet att det ni skrev om allemansrätten i er reservation när det gällde balken var att det skulle vara någon sorts utredning. Men jag är hemskt glad, fru talman, över att vi nu har kommit så långt att vi kan vara överens om att det inte handlar om miljöbalken och alltså inte om uppföljningsutredningen av balken.

Jag tror faktiskt, Göte Jonsson, att frågan på det sättet kan föras framåt på ett positivt sätt och att vi slipper denna hopplösa diskussion om miljöbalken och allemansrätten. Tack, Göte Jonsson! Vi har kommit en bit på väg.

Prot.
1999/2000:67
16 februari

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

7 § Särskild utlänningskontroll

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 1999/2000:JuU12
Särskild utlänningskontroll (skr. 1999/2000:37).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 9 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.46 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.00 då dagens votering skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00.

8 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 9 februari

JuU6 Polisfrågor

Mom. 1 (de civilanställda inom polisen)

1. utskottet
2. res. 1 (c)

Votering:

288 för utskottet

14 för res. 1

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 74 m, 35 v, 36 kd, 12 fp, 14 mp

För res. 1: 13 c, 1 fp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 6 kd, 5 c, 4 fp, 2 mp

Mom. 2 (polisens arbetsuppgifter)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v)

Votering:

152 för utskottet

151 för res. 2

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 74 m, 36 kd, 13 c, 14 fp, 14 mp

För res. 2: 116 s, 35 v

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 6 kd, 5 c, 3 fp, 2 mp

Berndt Ekholm (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Mom. 3 (polisens evenemangskostnader)

1. utskottet

2. res. 3 (mp, c, fp)

Votering:

262 för utskottet

42 för res. 3

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 74 m, 35 v, 36 kd

För res. 3: 13 c, 14 fp, 15 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 6 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Mom. 5 (polisens arbetsmetoder i övrigt)

1. utskottet

2. res. 5 (kd, m, fp)

Votering:

179 för utskottet

124 för res. 5

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 34 v, 13 c, 15 mp

För res. 5: 74 m, 36 kd, 14 fp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 9 v, 6 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Mom. 6 (polisutbildningen m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (v)

3. res. 8 (c)

Förberedande votering:

35 för res. 7

13 för res. 8

254 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

168 för utskottet

35 för res. 7

100 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 2 m, 36 kd, 1 fp, 14 mp

För res. 7: 35 v

Avstod: 1 s, 72 m, 13 c, 13 fp, 1 mp

Frånvarande: 15 s, 8 m, 8 v, 6 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Kenth Högström (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Berit Adolfsson (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Mom. 7 (polisens arbetstider)

1. utskottet

2. res. 9 (kd, m, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

136 för res. 9

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 15 mp

För res. 9: 73 m, 36 kd, 13 c, 14 fp

Frånvarande: 14 s, 9 m, 8 v, 6 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Mom. 11 (polisens interna utredningar)

1. utskottet

2. res. 12 (v, mp)

Votering:

253 för utskottet

49 för res. 12

1 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 72 m, 1 v, 36 kd, 13 c, 14 fp

För res. 12: 1 m, 34 v, 14 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 6 kd, 5 c, 3 fp, 2 mp

Berit Adolfsson (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot.

1999/2000:67

16 februari

Mom. 13 (brott mot homosexuella)

1. utskottet

2. res. 14 (v, fp, mp)

Votering:

238 för utskottet

62 för res. 14

2 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 74 m, 35 kd, 13 c, 1 fp

För res. 14: 35 v, 12 fp, 15 mp

Avstod: 2 s

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 7 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 14 (ordningsvakter)

1. utskottet

2. res. 16 (mp)

Votering:

169 för utskottet

17 för res. 16

117 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 3 m, 34 v, 3 kd, 13 c

För res. 16: 2 m, 15 mp

Avstod: 1 s, 69 m, 33 kd, 14 fp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 9 v, 6 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Karin Falkmer (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Gunilla Tjernberg (kd) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU7 Straffrättsliga frågor

Mom. 2 (asylsökande och invandrade kvinnors situation)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

266 för utskottet

36 för res. 2

1 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 73 m, 37 kd, 13 c, 14 fp, 13 mp

För res. 2: 1 m, 35 v

Avstod: 1 s

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 3 mp

Cecilia Magnusson (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot.

1999/2000:67

16 februari

Mom. 3 (pornografi ur könspolitisk synvinkel)

1. utskottet

2. res. 3 (v, mp)

Votering:

251 för utskottet

49 för res. 3

5 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 74 m, 36 kd, 13 c, 12 fp

För res. 3: 34 v, 15 mp

Avstod: 1 s, 1 v, 1 kd, 2 fp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Mom. 6 (försäljning av sexuella tjänster)

1. utskottet

2. res. 6 (kd)

Votering:

262 för utskottet

37 för res. 6

2 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 74 m, 31 v, 13 c, 13 fp, 14 mp

För res. 6: 37 kd

Avstod: 1 v, 1 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 11 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Berit Jóhannesson och Rolf Olsson (båda v) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Sven-Erik Sjöstrand (v) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 10 (olaga hot)

1. utskottet

2. res. 10 (fp)

Votering:

291 för utskottet

14 för res. 10

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot.
1999/2000:67
16 februari

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 117 s, 74 m, 35 v, 37 kd, 13 c, 15 mp
För res. 10: 14 fp
Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Mom. 14 (elektroniska anslagstavlor)

1. utskottet
2. res. 14 (m, c)

Votering:

218 för utskottet
87 för res. 14
44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 37 kd, 14 fp, 15 mp
För res. 14: 74 m, 13 c
Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Mom. 15 (övergrepp i rättssak)

1. utskottet
2. res. 15 (s, v)

Votering:

153 för utskottet
152 för res. 15
44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 74 m, 37 kd, 13 c, 14 fp, 15 mp
För res. 15: 117 s, 35 v
Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Mom. 21 (livstidsstraffet)

1. utskottet
2. res. 19 (v, fp, mp)
3. res. 21 (c)

Förberedande votering:

62 för res. 19
13 för res. 21
230 avstod
44 frånvarande
Kammaren biträdde res. 19.

Huvudvotering:

190 för utskottet
64 för res. 19
51 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 74 m, 1 kd

För res. 19: 35 v, 14 fp, 15 mp

Avstod: 2 s, 36 kd, 13 c

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Inger Davidson (kd) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot.

1999/2000:67

16 februari

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

9 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU9 Statens ägande i Celsius AB

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU8 Regler om företagskoncentration

1. utskottet

2. res. (m, kd, fp)

Votering:

181 för utskottet

124 för res.

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 1 m, 35 v, 13 c, 15 mp

För res.: 73 m, 37 kd, 14 fp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

MJU6 Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling

Mom. 6 (kommersiellt utnyttjande av allemansrätten)

1. utskottet

2. res. 2 (kd, m, c)

Votering:

167 för utskottet

137 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 15 mp

För res. 2: 73 m, 37 kd, 13 c, 14 fp

Frånvarande: 14 s, 9 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Prot.
1999/2000:67
16 februari

Mom. 16 (en samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap i EU m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (kd)

Votering:

253 för utskottet

37 för res. 3

15 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 74 m, 35 v, 13 c, 14 fp

För res. 3: 37 kd

Avstod: 15 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 8 v, 5 kd, 5 c, 3 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU12 Särskild utlänningskontroll

Kammaren biföll utskottets hemställan.

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

1999/2000:62 Ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Folkrepubliken Kina

11 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 16 februari

1999/2000:236 av *Karin Svensson Smith* (v) till statsminister Göran Persson

Interneringsläger under andra världskriget

1999/2000:237 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Skatteavdrag för hushållstjänster

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 februari.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

Prot.
1999/2000:67
16 februari

den 16 februari

1999/2000:538 av *Elizabeth Nyström* (m) till utrikesminister Anna Lindh
EU-ordförandelandet Sverige och gatubarnen

1999/2000:555 av *Maria Larsson* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Handläggningstiderna inom a-kassan

1999/2000:556 av *Maria Larsson* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

AMS pågående omorganisation

1999/2000:557 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till utrikesminister Anna Lindh

Privat sponsring av det svenska ordförandeskapet

1999/2000:558 av *Roy Hansson* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg

Utveckling av Gotlands livsmedelsinstitut

1999/2000:559 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieminister Laila Freivalds

Programverksamheten på fängelserna

1999/2000:560 av *Martin Nilsson* (s) till statsrådet Leif Pagrotsky

Exportkrediter vid vapenexportaffärer till IDA-länder

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 22 februari.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 februari

1999/2000:515 av *Lars Hjertén* (m) till utrikesminister Anna Lindh

Samarbete med Österrike

1999/2000:520 av *Jan Backman* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Vuxenutbildningskampanjer

den 16 februari

1999/2000:509 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Förebyggande insatser mot prostatacancer

1999/2000:511 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till finansminister Bosse Ringholm

Huvudkontoret för Sjunde AP-fonden

1999/2000:512 av *Mats Odell* (kd) till finansminister Bosse Ringholm

Räntehöjningar

1999/2000:514 av *Margareta Viklund* (kd) till statsminister Göran Persson
Nationellt handlingsprogram
1999/2000:518 av *Bertil Persson* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Gränsgångaravtalet med Malmö
1999/2000:521 av *Lennart Klockare* (s) till socialminister Lars Engqvist
Preskriptionstid
1999/2000:522 av *Lars Leijonborg* (fp) till justitieminister Laila Freivalds
STASI-spioner
1999/2000:523 av *Ola Karlsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Telia
1999/2000:525 av *Agne Hansson* (c) till socialminister Lars Engqvist
Folkrorelsemedverkan i alkoholpolitiken
1999/2000:526 av *Agne Hansson* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Beslutsordningen för EU:s strukturfonder
1999/2000:528 av *Lena Ek* (c) till justitieminister Laila Freivalds
Skydd för hemlig adress
1999/2000:529 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Ingela Thalén
Garantinivån i föräldrapenningen
1999/2000:531 av *Jan Backman* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Bibliotek på entreprenad
1999/2000:532 av *Raimo Pärssinen* (s) till statsrådet Ingela Thalén
Underhållsstöd
1999/2000:535 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Britta Lejon
Redovisning av partibidrag
1999/2000:536 av *Yvonne Ångström* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Nyföretagande
1999/2000:537 av *Ola Sundell* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Sveaskog
1999/2000:539 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Valobservatörer till Uganda
1999/2000:540 av *Carina Hägg* (s) till jordbruksminister Margareta Winberg
Tvångsäktenskap med myndigheters hjälp
1999/2000:541 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Trafiksäkerheten på väg 48
1999/2000:543 av tredje vice talman *Rose-Marie Frebran* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Etnisk och kulturell mångfald
1999/2000:544 av *Kjell Eldensjö* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Ökad tobakskonsumtion
1999/2000:545 av *Lennart Fridén* (m) till justitieminister Laila Freivalds
Efterforskning kring brottsförberedelse
1999/2000:547 av *Lennart Fridén* (m) till socialminister Lars Engqvist
Elöverkänslighet

1999/2000:549 av *Sonja Fransson* (s) till näringsminister Björn Rosengren

Körkort för människor med funktionshinder

1999/2000:550 av *Eva Arvidsson* (s) till näringsminister Björn Rosengren

Upphandlingen av kollektivtrafiken

Prot.

1999/2000:67

16 februari

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 februari.

14 § Kammaren åtskildes kl. 13.31.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 10.46 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om inkommen uppteckning från EU-nämndsammanträde.....	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
Anf. 1 BEATRICE ASK (m)	1
4 § Statens ägande i Celsius AB.....	3
Näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU9	3
(Beslut fattades under 9 §.)	3
5 § Regler om företagskoncentration.....	3
Näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU8	3
Anf. 2 STEFAN HAGFELDT (m).....	3
Anf. 3 INGER STRÖMBOM (kd).....	4
Anf. 4 EVA FLYBORG (fp).....	4
Anf. 5 ANNE LUDVIGSSON (s).....	5
Anf. 6 STEFAN HAGFELDT (m) replik.....	6
Anf. 7 ANNE LUDVIGSSON (s) replik.....	6
Anf. 8 STEFAN HAGFELDT (m) replik.....	6
Anf. 9 ANNE LUDVIGSSON (s) replik.....	7
Anf. 10 LENNART BEIJER (v)	7
(Beslut fattades under 9 §.)	7
6 § Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling.....	8
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 1999/2000:MJU6.....	8
Anf. 11 GÖTE JONSSON (m).....	8
Anf. 12 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd).....	9
Anf. 13 ESKIL ERLANDSSON (c).....	10
Anf. 14 ALF ERIKSSON (s)	11
Anf. 15 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd) replik.....	13
Anf. 16 ALF ERIKSSON (s) replik.....	14
Anf. 17 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd) replik.....	14
Anf. 18 ALF ERIKSSON (s) replik.....	14
Anf. 19 GÖTE JONSSON (m) replik	14
Anf. 20 ALF ERIKSSON (s) replik.....	15
Anf. 21 GÖTE JONSSON (m) replik	15
Anf. 22 ALF ERIKSSON (s) replik.....	15
Anf. 23 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	16
Anf. 24 ALF ERIKSSON (s) replik.....	16
Anf. 25 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	16
Anf. 26 ALF ERIKSSON (s) replik.....	17
Anf. 27 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	17
Anf. 28 HARALD NORDLUND (fp).....	18
Anf. 29 GUDRUN LINDVALL (mp).....	19
Anf. 30 HARALD NORDLUND (fp) replik	22
Anf. 31 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	22

Anf. 32 HARALD NORDLUND (fp) replik.....	23
Anf. 33 GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	23
Anf. 34 GÖTE JONSSON (m).....	24
Anf. 35 GUDRUN LINDVALL (mp).....	24
Anf. 36 GÖTE JONSSON (m).....	25
Anf. 37 GUDRUN LINDVALL (mp).....	25
Anf. 38 GÖTE JONSSON (m).....	26
Anf. 39 GUDRUN LINDVALL (mp).....	26
(Beslut fattades under 9 §.).....	27
7 § Särskild utlänningskontroll	27
Justitieutskottets betänkande 1999/2000:JuU12	27
(Beslut fattades under 9 §.).....	27
Ajournering.....	27
Återupptagna förhandlingar	27
8 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den	
9 februari	27
JuU6 Polisfrågor.....	27
JuU7 Straffrättsliga frågor.....	30
9 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid	
dagens sammanträde	33
NU9 Statens ägande i Celsius AB	33
NU8 Regler om företagskoncentration.....	33
MJU6 Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en	
ekologiskt hållbar utveckling.....	33
JuU12 Särskild utlänningskontroll	34
10 § Bordläggning.....	34
11 § Anmälan om interpellationer.....	34
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	35
13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	35
14 § Kammaren åtskildes kl. 13.31.....	37

Prot.
1999/2000:67
16 februari

Prot.
1999/2000:67
16 februari

Elanders Gotab, Stockholm 2000